

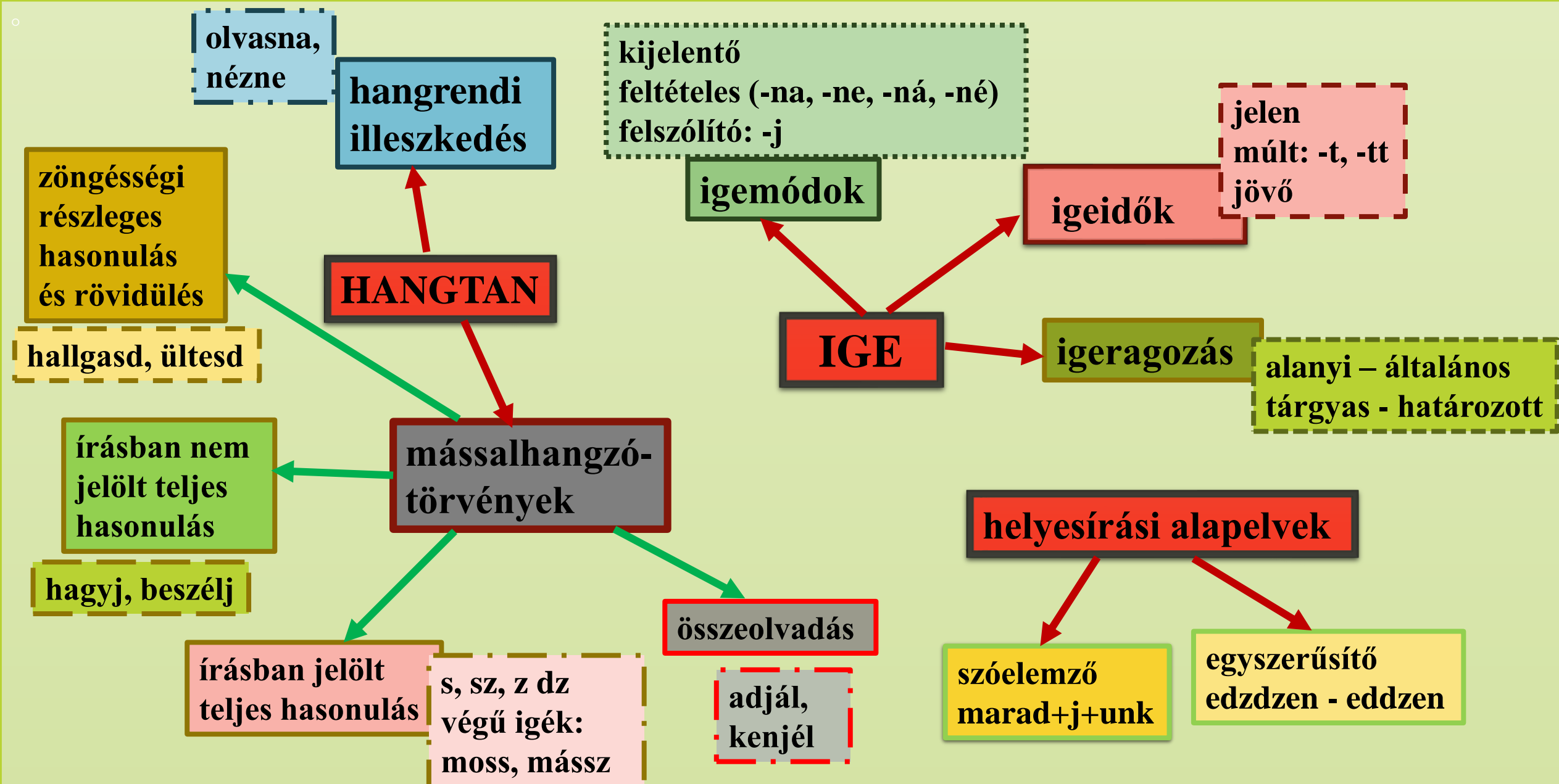

AZ IGÉK HELYESÍRÁSA

1. rész

KÉSZÍTETTE: SMIT SURÁNYI MÁRIA

Amit már tudunk!

Az s, sz, z és dz végű igék helyesírása kijelentő módban

- Írjuk le a következő s, sz, z, dz végű igék T/1., jelen idejű, kijelentő módú, tárgyas/határozott ragozású alakját!
- Milyen hangtani változás következik be?
- keres
- **keressük** (keres + -jük) – Mi keressük a pénztárcát.
- visz
- **visszük** (visz + -jük) – Mi visszük a tortát.
- húz
- **húzzuk** (húz + -juk) – Mi húzzuk a kötelet.
- pedz
- **peddzük** (pedz + -jük → pedzdzük → peddzük) – Mi már peddzük a számtanpélda megoldását.
- Az s, sz, z, dz végű igék után kijelentő módban a j-vel kezdődő toldalék j hangjának írásban jelölt teljes hasonulása következik be.

Az s, sz, z és dz végű igék helyesírása kijelentő módban

1. Írd be a megfelelő jelen idejű igealakot! Az igét a mondat végén zárójelben talárod. **Tankönyv, 24. oldal**

Robi lassan _____ a könyvet. (olvas)

olvassa

Mi az innivalót kulacsba _____, nehogy az üveg összetörjön. (tesz)

tesszük

Apa gyakran haza _____ a munkáját. (hoz)

hozza

Az s, sz, z, dz végű igék után a j-vel kezdődő toldalék j hangja teljesen hasonló írásban is.

A -t, -tt, -dt a múlt idejű igékben

• Melyik hiányzik: **-t**, **-tt** vagy **-dt**? Írjuk be a megfelelőt!

• Miért számolt**t**, nevetett**t**, szaladt**t**?

• tanul_____

• **tanult**

• olvaso_____

• **olvasott**

• megere_____

• **megeredt**

• mara_____

• **maradt**

• **A múlt idő jele magánhangzó után -tt, mássalhangzó után -t.**

Ha a szótő d-vel végződik, múlt időben a -dt írása a helyes.

Kiejtésben zöngésségi teljes hasonulás következik be: -tt ejtünk.

A -t, -tt, -dt a múlt idejű igékben

2. Az alábbi múlt idejű igék végéről hiányzik a *-t*, *-tt*, vagy a *-dt*. Pótold a megfelelővel!

Tankönyv, 25. oldal

szala _____ pihen _____ megszűn_____

szára _____ elaka_____ fesle _____

szaladt

pihent

megszűnt

száradt

elakadt

feslett

Nyelvhelyesség: én olvasnák??

- Miért helytelen a következő mondat? Hogyan hangzik helyesen?
- Mondanák én neked valamit.
- **Mondanék én neked valamit.**
- Elemezzük a következő igéket:
- olvasnék:
- **E/1, jelen idő, feltételes mód, alanyi/általános ragozás**
- olvasnák:
- **T/3, jelen idő, feltételes mód, tárgyas/határozott ragozás**
- olvasna, nézne, olvasná, nézné – érvényesül a hangrendi illeszkedés törvénye
- **olvasnék: a feltételes mód jelen idejében, E/1. személyben nincs hangrendi illeszkedés**

Nyelvhelyesség: én tanulnák

5. a) A következő feltételes módú igealakokat kösd össze a megfelelő személlyel és számmal!

Tankönyv, 26. oldal

tanulnák

tanulnék

lerajzolnák

lerajzolnék

megírnák

megírnék

E/1. alanyi ragozás

T/3. tárgyas ragozás

E/1. alanyi (általános) ragozás: én valamit tanulnék, lerajzolnék, megírnék.

T/3. tárgyas (határozott) ragozás: ők azt tanulnák, lerajzolnák, megírnák.

Nyelvhelyesség: én megírnék ✓

5. b) Pótold a fenti igealak megfelelőjét az alábbi mondatokban!

Tankönyv, 26. oldal

(tanulnák, rajzolnák, megírnék, tanulnék, megírnák, rajzolnék)

Szívesen _____ neked egy levelet, ha volna időm.

megírnék

Szívesen _____ a levelet, ha volna idejük.

megírnák

Ha szorgalmasan _____, tudnám a verset.

tanulnék

Ha szorgalmasan _____, tudnák a verset.

tanulnák

Örömmel _____ egy lovat.

rajzolnék

Örömmel _____ a lovat.

rajzolnák

6. Gyakran hallhatjuk a következő helytelen mondatokat. Mi okozza a nyelvhelyességi hibát?
Tankönyv, 26. oldal

Tudnák jó néhány hasonló esetet mondani.

Az ön helyében nem gondolnák semmi rosszra.

Szívesen meghallgatnák egy-két érdekes történetet.

Mondanák néhány példát.

a) Húzd alá a mondatok igéit!

b) Válaszd le függőleges vonallal az igeövekről a toldalékokat!

tud/nák, gondol/nák, meghallgat/nák, mond/anák

c) Mit veszel észre, ha megvizsgálod a szótő és toldalék hangrendjét?

d) Mi okozza a nyelvhelyességi hibát?

A fenti mondatok igéi megfelelnek az 5. osztályban tanult hangrendi illeszkedés törvényének, de a feltételes mód jelen idejében, E/1. személyben nincs illeszkedés.

e) Írd le a fenti mondatokat helyesen!

tudnék, gondolnék, meghallgatnék, mondanék

A felszólító mód -j jelének helyesírása:

- Írjuk le a következő igék E/2., jelen idejű, felszólító módú, alanyi/általános ragozású alakját!
- Milyen hangtani változás következik be?
- **fogy**
- **fogyj / fogyjál – írásban nem jelölt teljes hasonulás**
- **hagy**
- **hagyj / hagyjál – írásban nem jelölt teljes hasonulás**
- **tanul**
- **tanulj / tanuljál - írásban nem jelölt teljes hasonulás**
- **ken**
- **kenj / kenjél - összeolvadás**
- **ad**
- **adj / adjál - összeolvadás**

A felszólító mód -j jelének helyesírása:

7. Írd le a következő szavakat felszólító módban! A cselekvő számán és személyén ne változtass! **Tankönyv, 27. oldal**

a) Írd át színes ceruzával a felszólító mód jelét!

beszélsz _____

beszélj

hunytok _____

hunyjatok

kapálunk _____

kapáljunk

ügyelnek _____

ügyeljenek

fagy _____

fagyjon

ülsz _____

ülj / üljél

A felszólító mód -j jelének helyesírása:

8. Karikázd be a felszólító módú igéket!

Tankönyv, 27. oldal

mondjatok, hordjad, hordok, mondjak, fontok, mondjad, kenjed, adok, kentük,
kenj, hordjatok, fonjatok, adjad, adnak, maradjunk, hordunk, hordjátok

**mondjatok, hordjad, hordok, mondjak, fontok, mondjad, kenjed, adok, kentük,
kenj, hordjatok, fonjatok, adjad, adnak, maradjunk, hordunk, hordjátok**

a) Mely mássalhangzótörvény (hangtani változás) érvényesül a fenti felszólító módú igékben?

Húzd alá a helyes választ!

Részleges hasonulás

Összeolvadás

Írásban jelölt teljes hasonulás

Kiesés

Írásban nem jelölt teljes hasonulás

Rövidülés

összeolvadás

A felszólító mód -j jele a szótövek nagyobb részéhez -j alakban járul.

A szóelemzés segíti a helyesírásunkat.

**A fő, nő, szó, lő, rí, ró, nyű és a jön igék helyesírása:
Írjuk le a következő igék E/3., jelen idejű, felszólító módú, alanyi/általános
ragozású alakját!**

- fő:
- **főjön**
- nő:
- **nőjön**
- szó:
- **szőjön**
- lő:
- **lőjön**
- rí:
- **ríjon**

- ró:
- **rójon**
- nyű:
- **nyűjön**
- jön:
- **jöjjön**
- fáj:
- **fájjon**
- fúj:
- **fújjon**

*A fő, nő, szó, lő, rí, ró, nyű
igék felszólító módú
alakjában a kiejtés
ellenére rövid -j-t írunk.
A jön ige esetében viszont
ejtésben és írásban is
hosszú a -j: jöjj, jöjjön.*

A fő, nő, szó, lő, rí, ró, nyű és a jön igék helyesírása

9. Pótold a hiányzó j betűt!

Tankönyv, 28. oldal

Rakj a tűzre, hadd fő ___ ön az ebéd!

Nagyra nő ___, kislányom!

főjön, nőj

Ne szó ___ megvalósíthatatlan terveket!

Lő ___ étek már kapura a labdát!

szőj, lőjétek

Ne sírjatok, ne rí ___ atok!

Ne ró ___ átok fel mindig Gézának a hibáit!

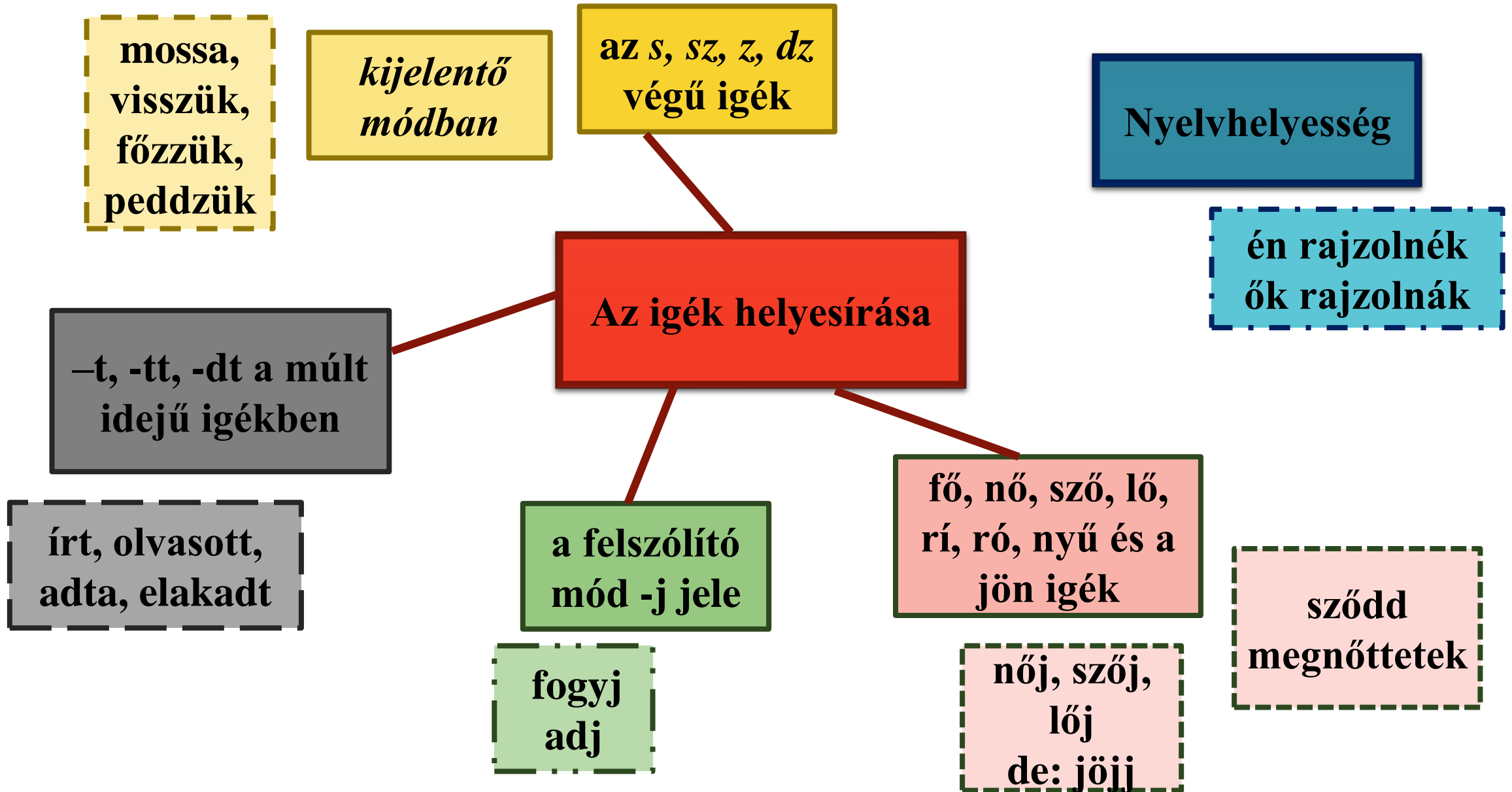
Ne nyű ___ étek el Ágica ruháit!

ríjatok, rójátok, nyűjétek

A nő, szó, lő, ró igék helyesírása

- Írjuk le a következő igék E/2. személyű, jelen idejű, felszólító módú, határozott/tárgyas ragozású alakját!
- lő
- **lődd / lőjed**
- szó
- **szódd / szójed**
- ró
- **ródd / rójad**
- Írjuk le a megnő ige T/2., jelen idejű, kijelentő módú, általános/alanyi ragozású alakját!
- **megnőtök**
- A megnőtök igét alakítsuk át múlt idejűvé!
- **megnőttetek**

Összefoglaló: Az igék helyesírása, nyelvhelyesség

Szakirodalom

- Rajsli Ilona – Kávai Bózsó Ildikó: Magyar nyelv, Gyakorló nyelvtan az általános iskolák 6. osztálya számára, Tankönyvkiadó, Belgrád, 2020
- A magyar helyesírás szabályai, tizenkettedik kiadás, Akadémiai Kiadó, 2015
- https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_6/lecke_04_038
- <https://wordwall.net/hu/resource/1312216/az-s-sz-z-dz-v%C3%A9g%C5%B1-ig%C3%A9k>
- https://www.youtube.com/watch?v=7HB8OH1H_4M